

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/105148,Czeslaw-Niemen.html>

Czesław Niemen (fot. z zasobu IPN)

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Czesław Niemen

OKRES HISTORYCZNY

(1956-1970) Od Października do Grudnia (1970-1980) Od Gdańska do Gdańska

Autor: KATARZYNA ADAMÓW 17.01.2024

17 stycznia 2004 r. zmarł Czesław Niemen – jedna z najbardziej rozpoznawalnych postaci polskiej estrady. Niewielu z miłośników jego twórczości zdaje sobie jednak sprawę, że wokalista urodził się w Grodnie pod nazwiskiem Czesław Wydrzycki, a „Niemen” było początkowo jedynie

pseudonimem artystycznym, nawiązującym do utraconej małej ojczyzny.

„Całe życie wychodzi ze mnie ta białoruskość, chociaż Białorusinem nie jestem. Chodzi mi o regionalizm, moją wrażliwość na dary natury, w tym na muzykę, śpiew tamtych ludzi, którzy muzykę czuli, nie musieli się jej uczyć”

- Czesław Niemen.

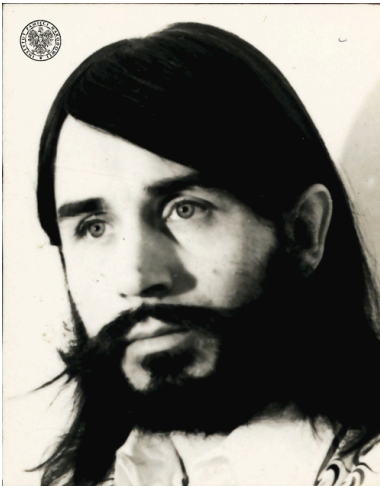
16 lutego 1939 r. w Starych Wasiliszkach na Białorusi urodził się jeden z najznakomitszych wokalistów polskiej sceny muzycznej - Czesław Niemen-Wydrzycki.

Wydrzycki znad Niemna

Czesław Wydrzycki tylko przez pół roku był mieszkańcem II RP. Wkrótce Sowieci napadli na Polskę i zajęli wschód kraju. Wydrzycki został obywatelem ZSRS. Rodzina przeżyła wojnę.

Czesław już od szkoły podstawowej przejawiał zdolności muzyczne: grał na akordeonie i śpiewał w szkole oraz w polskim kościele. W wieku 19 lat ożenił się z pielęgniarką Marią Klauzunik.

Część Polaków opuściła tamte strony zaraz po wojnie. Na Grodzieńszczyźnie zostało jednak wciąż wielu Polaków, którzy nie poddali się rusyfikacji. Z powodu groźby powołania Czesława do Armii Czerwonej, pod koniec lat 50. rodzina Wydrzyckich podjęła decyzję o opuszczeniu domu rodzinnego. Po rocznej tułaczce po Polsce Czesław Wydrzycki zamieszkał wraz z żoną w Gdańsku, gdzie skończył przerwana w Grodnie szkołę średnią. Tu na świat przyszła ich córka. Związek nie przetrwał próby czasu. Artysta poświęcił się muzyce.

Czesław Niemen (fot. z zasobu IPN)

W awangardzie muzyki

Gdańsk i Sopot lat 60. to miejsce narodzin polskiego bigbitu. Tu działały najlepsze kluby studenckie i bigbitowe – SPATiF, Non Stop czy Żak, w których występował młody Wydrzycki. Wkrótce stał się rozpoznawalnym muzykiem. Tu też związał się z zespołem Niebiesko-Czarni. Po powrocie z koncertu w Paryżu, podczas którego organizatorzy mieli problemy z wymową nazwiska Wydrzycki, artysta zaczął posługiwać się pseudonimem artystycznym Niemen.

Nazwisko to było nie tylko atrakcyjniejsze marketingowo, ale przede wszystkim łatwiejsze do wymówienia przez cudzoziemców. Później oficjalnie zmienił nazwisko na Niemen-Wydrzycki. Nazwisko przyjął od rzeki Niemen, płynącej przez bliskie mu sercu Grodno. Do największych przebojów wczesnego okresu twórczości muzyka należą takie utwory jak: „Płonąca stodoła” czy „Pod papugami”.

W 1966 r. Niemen założył własny zespół Akwarele. Zafascynowały go nowe trendy – rock i soul. Tak powstał

krążek: „Dziwny jest ten Świat”. Dziennikarz muzyczny Wiesław Królikowski zauważył, że:

„Po raz pierwszy w Polsce piosenkarz z kręgu muzyki młodzieżowej nagrał cały longplay, w dodatku sam skomponował repertuar, a także napisał teksty. No i akompaniowała mu własna grupa”.

Po rozpadzie Akwarel Niemen wyjechał w tournée po Europie. Tworzył, zakładał kolejne projekty muzyczne, eksperymentował. W 1975 r. poślubił modelkę Małgorzatę Krzewińską, z którą miał dwie córki.

* * *

Czesław Niemen budził kontrowersje. Jego awangardowa muzyka, styl bycia, ubierania czy wypowiedania się nie podobały się kierownictwu PRL. Sam wspominał, że czuł się prześladowany przez władze, które ograniczały jego swobodę i manipulowały biografią oraz wizerunkiem. W stanie wojennym zmanipulowano materiał telewizyjny, w którym artysta opowiada się po stronie rządowej.

Znalazł się na liście artystów bojkotowanych przez opozycję. Podczas koncertów Niemena za Żelazną Kurtyną widzowie gwizdali i rzucali w muzyka butelkami. W trudnych latach 80. występował sporadycznie. W wyborach w 1989 r. zdecydowanie opowiedział się po stronie NSZZ "Solidarność".

Do końca życia pozostał czynnym artystą. Tworzył muzykę do filmów i spektakli teatralnych. W latach 90. zajmował się również malarstwem oraz grafiką komputerową.

Zmarł 17 stycznia 2004 w Warszawie.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ